

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. rugsėjo 27 d.*

„Konkurencija — Karteliai — Nyderlandų kelių dangos bitumo rinka — Sprendimas, kuriuo konstatuojamas EB 81 straipsnio pažeidimas — Baudos — Pažeidimo įrodymas — Pažeidimo sunkumas — Neteisėto elgesio inkriminavimas — Teisė į gynybą — Naujų pagrindų pateikimas vykstant procesui — Neribota jurisdikcija“

Byloje T-362/06

Ballast Nedam Infra BV, įsteigta Nivegeine (Nyderlandai), iš pradžių atstovaujama advokatų A. Bosman ir J. van de Hel, vėliau advokatų A. Bosman ir E. Oude Elferink,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą A. Bouquet, A. Nijenhuis ir F. Ronkes Agerbeek, iš pradžių padedamų advokatų F. Wijckmans, F. Tuytschaever ir L. Gyselen, vėliau advokatų F. Wijckmans ir F. Tuytschaever,

atsakovę,

dėl prašymo, visų pirma, panaikinti 2006 m. rugsėjo 13 d. Komisijos sprendimą C(2006) 4090 galutinis dėl proceso pagal [EB] 81 straipsnį [Byla Nr. COMP/38.456 – Bitumas (Nyderlandai)], kiek jis susijęs su ieškove, arba, pirma, iš dalies panaikinti minėtą sprendimą ir sumažinti jai paskirtą baudą, ir, antra, iš dalies panaikinti šį sprendimą, kiek jame nustatoma jos padaryto pažeidimo trukmė ir atitinkamai sumažinti jai paskirtą baudą,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija),

kuriį sudaro pirmininkas M. Jaeger, teisėjai N. Wahl ir S. Soldevila Fragoso (pranešėjas),

posėdžio sekretorius J. Plingers, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. birželio 30 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: olandų.

Sprendimą

Faktinės bylos aplinkybės

- 1 Ieškovė *Ballast Nedam Infra BV* yra grupės *Ballast Nedam*, veikiančios Nyderlandų statybos sektoriuje, ir kuriai vadovauja *Ballast Nedam NV*, turinti 100 % ieškovės kapitalo, narė. 1995 m. grupė nupirko kelių tiesimo bendrovės *Eemsmont Wegenbouw BV* ir *Bruil Infrastructuur BV*, taip tapdama svarbiu žaidėju Nyderlandų kelių tiesimo sektoriuje, šią veiklą centralizuojant bendrovėje *Ballast Nedam Grond en Wegen BV* (toliau – BNGW), t. y. bendrovėje, visiškai priklausančioje ieškovei. Nuo 2000 m. spalio 1 d. grupės kelių tiesimo veikla buvo vykdoma tiesiogiai per ieškovę. Nuo 2003 m. vasario 14 d. *Ballast Nedam Nederland BV* yra bendrovė tarpininkė tarp *Ballast Nedam* ir ieškovės.
- 2 2002 m. birželio 20 d. laišku *British Petroleum* (toliau – BP) pranešė Europos Bendrijų Komisijai apie kartelį Nyderlandų kelių dangos bitumo rinkoje ir pateikė prašymą neskirti jai baudos pagal 2002 m. vasario 19 d. Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, p. 3).
- 3 2002 m. spalio 1 ir 2 d. Komisija neperspėjusi atliko patikrinimus tam tikrų bendrovių patalpose. 2003 m. liepos 4 d. Komisija įvairioms bendrovėms, taip pat ir ieškovei, išsiuntė prašymus pateikti informaciją; ieškovė į šį prašymą atsakė 2003 m. rugsėjo 4 ir 12 d.
- 4 2004 m. spalio 18 d. Komisija pradėjo administracinę procedūrą ir 2004 m. spalio 19 d. keletui bendrovių, tarp kurių buvo ieškovė, išsiuntė pranešimą apie kaltinimus. Ieškovė į jį atsakė 2005 m. gegužės 20 d.
- 5 2006 m. rugsėjo 13 d. Komisija priėmė Sprendimą 2007/534/EB dėl proceso pagal [EB] 81 straipsnį [Byla Nr. COMP/F/38.456 – Bitumas (Nyderlandai)] (toliau – ginčijamas sprendimas), kurio santrauka buvo paskelbta 2007 m. liepos 28 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL L 196, p. 40) ir apie kurią buvo pranešta ieškovei 2006 m. rugsėjo 25 d.
- 6 Ginčijamame sprendime Komisija nurodė, kad bendrovės, kurioms jis buvo skirtas, dalyvavo darant vieną ir tęstinį EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą, atitinkamu laikotarpiu kartu reguliariai nustatydamos kelių dangos bitumo Nyderlanduose bruto kainą, vienodą nuolaidą kelių tiesėjams, dalyvaujantiems kartelyje (toliau – W5 arba didieji kelių tiesėjai) ir maksimalią nuolaidą nuo bruto kainos kitiems kelių tiesėjams (toliau – mažieji kelių tiesėjai).
- 7 Ieškovė ir jos *Ballast Nedam* buvo pripažintos kaltomis dėl šio pažeidimo nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2002 m. balandžio 15 d. Komisija preziumavo, kad ieškovė darė lemiamą įtaką savo BNGW, kuri dalyvavo kartelio susitikimuose iki 2000 m. spalio 1 d. Ginčijamame sprendime nurodoma, kad pati ieškovė šiuose susitikimuose dalyvavo nuo minėtos datos iki pažeidimo pabaigos. Ieškovei ir *Ballast Nedam* buvo skirta 4,65 mln. eurų solidariai mokėtina bauda.

Procesas ir šalių reikalavimai

- 8 2006 m. gruodžio 5 d. ieškovė Pirmosios instancijos teismo (dabar – Bendrasis Teismas) kanceliarijai pateikė šį ieškinį.
- 9 Susipažinęs su teisėjo pranešėjo pranešimu, Bendrasis Teismas (šeštoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, taikydamas proceso organizavimo priemones pagal savo Procedūros reglamento 64 straipsnį, šalims raštu pateikė klausimų. Į šiuos klausimus šalys atsakė per nustatytą terminą.

- 10 Per 2011 m. birželio 30 d. posėdį buvo išklaustytos šalių kalbos ir atsakymai į Bendrojo Teismo žodžiu pateiktus klausimus.
- 11 Kadangi vienas šeštosios kolegijos teisėjas negalėjo posėdžiauti šioje byloje, Bendrojo Teismo pirmininkas, pritaikęs Procedūros reglamento 32 straipsnio 3 dalį, pasiskyrė į kolegiją save.
- 12 2011 m. lapkričio 18 d. nutartimi naujos sudėties Bendrasis Teismas (šeštoji kolegija) atnaujino žodinę proceso dalį, o šalims buvo pranešta, kad jos bus išklaustytos per naują posėdį.
- 13 2011 m. lapkričio 25 ir 28 d. laiškais ieškovė ir Komisija informavo Bendrąjį Teismą, kad atsisako teisės būti išklaudytos dar kartą.
- 14 Todėl Bendrojo Teismo pirmininkas nusprendė užbaigti žodinę proceso dalį.
- 15 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:
 - visų pirma panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis su ja susijęs,
 - arba panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnį, kiek jis su ja susijęs, arba bent sumažinti šiuo straipsniu jai skirtą baudą,
 - arba iš dalies panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnį, kiek jis susijęs su pažeidimo trukme iki 2000 m. spalio mėn., ir atitinkamai sumažinti 2 straipsniu jai paskirtą baudą,
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 16 Komisija Bendrojo Teismo prašo:
 - atmesti ieškinį,
 - priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

- 17 Grįsdama savo ieškinį ieškovė nurodo keturis ieškinio pagrindus. Pirmasis susijęs su EB 81 straipsnio ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir [EB] 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) pažeidimu, antrasis – su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalies ir Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir [AP] 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairių (OL C 9 1998, p 3, toliau – 1998 m. gairės) pažeidimu, trečiasis – su EB 81 straipsnio pažeidimu dėl klaidingo realios lemiamos įtakos BNGW komerciniam elgesiui vertinimo, ir ketvirtasis – su Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalies ir teisės į gynybą pažeidimu.
- 18 Pirmiausia reikia išnagrinėti ketvirtąjį ieškinio pagrindą.

Dėl ketvirtąjo ieškinio pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalies ir teisės į gynybą pažeidimu

Šalių argumentai

- 19 Ieškovė tvirtina, kad Komisija pažeidė jos teisę į gynybą ir Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalį ginčijamame sprendime konstatuodama, kad laiko ją atsakinga už BNGW padarytą pažeidimą, nors pranešime apie kaltinimus to neminėjo.
- 20 Komisija primena pranešime apie kaltinimus nurodžiusi, kad ieškovė anksčiau vadinosi BNGW ir kad *Ballast Nedam* ir ieškovė atsakingos už dalyvavimą kartelyje nuo 1995 m. Minėtame pranešime ji nurodė mananti, kad bet kokios grupės patronuojančioji bendrovė realiai gali daryti lemiamą įtaką savo patronuojamųjų bendrovių elgesiui. Kadangi ieškovė atsakydama į pranešimą apie kaltinimus nurodė buvusi BNGW patronuojančiąja bendrove, ji negalėjo nežinoti, kad gali būti pripažinta atsakinga už šios elgesį. Šis atsakymas, kuriame nurodoma, kad BNGW buvo ne ieškovės pirmtakė, o jai visiškai priklausanti patronuojamoji bendrovė, leido Komisijai pripažinti ieškovę atsakinga už jos patronuojamosios bendrovės elgesį. Be to, išsiuntus pranešimą apie kaltinimus ieškovė taip pat išdėstė BNGW gynybą dėl laikotarpio iki 2000 m. spalio 1 d. Taip pat neatsakydama į Komisijos prašymą pateikti grupės *Ballast Nedam* organizacijos struktūrą iki 2000 m. spalio 1 d. ieškovė sukėlė neaiškumų dėl jos santykių su BNGW iki minėtos daros.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 21 Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Komisija, prieš priimdama sprendimus, kaip numatyta 7, 8, 23 straipsniuose ir 24 straipsnio 2 dalyje, suteikia įmonėms ar įmonių asociacijoms, esančioms [jos] nagrinėjamos bylos subjektu, galimybę būti išklausytoms klausimais, dėl kurių [ji] buvo pareiškusi prieštaravimus. Komisija grindžia savo sprendimus tik tais prieštaravimais, dėl kurių suinteresuotosios šalys galėjo pareikšti pastabų. Pareiškėjai turi būti įtraukti į bylos nagrinėjimą.“

- 22 Iš teismų praktikos matyti, jog teisės į gynybą principas reikalauja, kad atitinkamai įmonei per administracinę procedūrą būtų suteikta galimybė veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl nurodomų faktų ir aplinkybių tikrumo ir tinkamumo bei dėl Komisijos dokumentų, pateiktų pagrindžiant savo teiginį dėl Sutarties pažeidimo buvimo (1983 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją*, 100/80-103/80, Rink. p. 1825, 10 punktas ir 1995 m. balandžio 6 d. Sprendimo *BPB Industries ir British Gypsum prieš Komisiją*, C-310/93 P, Rink. p. I-865, 67 punktas). Be to, pagal teismų praktiką pranešime apie kaltinimus, atsižvelgiant į jo svarbą, turi būti aiškiai nurodytas juridinis asmuo, kuriam gali būti skirtos baudos, ir aptariamas pranešimas turi būti adresuotas šiam asmeniui (2000 m. kovo 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compagnie maritime belge transports ir kt. prieš Komisiją*, C-395/96 P ir C-396/96 P, Rink. p. I-1365, 143 ir 146 punktai bei 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *ARBED prieš Komisiją*, C-176/99 P, Rink. p. I-10687, 21 punktas). Taip pat svarbu, kad pranešime apie kaltinimus būtų nurodytas įmonės, kuriai inkriminuojamos faktinės aplinkybės, statusas (2009 m. rugsėjo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Papierfabrik August Koehler ir kt. prieš Komisiją*, C-322/07 P, C-327/07 P ir C-338/07 P, Rink. p. I-7191, 39 punktas).
- 23 Vis dėlto reikia priminti, kad pagal teismų praktiką sprendimas nebūtinai turi būti tiksliai pranešimo apie kaltinimus kopija (1980 m. spalio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *van Landewyck ir kt. prieš Komisiją*, 209/78-215/78 ir 218/78, Rink. p. 3125, 68 punktas). Teisė į gynybą turi būti laikoma pažeista tik jei galutiniu sprendimu atitinkamos įmonės pripažįstamos atsakingomis už pranešime apie kaltinimus nenumatytus pažeidimus arba jei nurodomos kitokios faktinės aplinkybės (1970 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ACF Chemiefarma prieš Komisiją*, 41/69, Rink. p. 661, 26 ir 94 punktai bei 1994 m. vasario 23 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *CB ir Europay prieš*

Komisiją, T-39/92 ir T-40/92, Rink. p. II-49, 49–52 punktai). Taip nėra tuo atveju, jei nurodyti skirtumai tarp pranešimo apie kaltinimus ir galutinio sprendimo nėra susiję su veiksmiais, kitais nei tie, dėl kurių atitinkamos įmonės jau pateikė paaiškinimus, ir todėl nėra susiję su naujais kaltinimais (2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją*, T-191/98, T-212/98-T-214/98, Rink. p. II-3275, 191 punktas).

- 24 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog, kad galėtų remtis teisės į gynybą pažeidimu dėl ginčijamame sprendime pareikštų kaltinimų, nagrinėjamos įmonės turi ne vien nurodyti paprasto skirtumo tarp pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo egzistavimą, o tiksliai bei konkrečiai išdėstyti, kodėl kiekvienas iš šių skirtumų šiuo atveju yra naujas kaltinimas, dėl kurio jos neturėjo galimybės būti išklaustos (23 punkte minėto Sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 192 punktas). Iš tikrųjų pagal teismų praktiką teisės į gynybą pažeidimas turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes, nes jis iš esmės priklauso nuo Komisijos kaltinimų, pateiktų pažeidimui, kuriuo kaltinamos atitinkamos įmonės, įrodyti (1995 m. birželio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ICI prieš Komisiją*, T-36/91, Rink. p. II-1847, 70 punktas).
- 25 Ieškovė mano, kad nagrinėjamu atveju Komisija neįvykdė savo pareigų pranešime apie kaltinimus nenurodžiusi, kad, be atsakomybės už ieškovės tiesiogiai darytą pažeidimą nuo 2000 m. spalio 1 d., ji preziumavo taip pat jos atsakomybę už laikotarpį nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d., remdamasi aplinkybe, kad ieškovė realiai darė lemiamą įtaką BNGW komerciniam elgesiui.
- 26 Iš pranešimo apie kaltinimus matyti, kad Komisija pirmiausia apskritai priminė, kad visos susijusių bendrovių grupės sudaro vieną įmonę ir kad tik grupės patronuojančioji bendrovė realiai gali daryti lemiamą įtaką savo patronuojamųjų bendrovių veiklai (324 punktas). Konkrečiai kalbant apie ieškovę, ji nurodė esanti BNGW teisių perėmėja (49 punktas ir išnaša Nr. 28) ir kad *Ballast Nedam, Ballast Nedam Nederland*, ieškovė ir kitos patronuojamosios kelių tiesimo bendrovės priklausė grupei *Ballast Nedam* bei sudarė vieną įmonę (50 punktas). Galiausiai ji pažymėjo, kad ieškovė (buvusi BNGW) tiesiogiai dalyvavo nagrinėjamoje neteisėtoje veikloje (339 punktas). Todėl ji nusprendė minėtą pranešimą skirti ieškovei, dėl „jos (ir jos pirmtakų) tiesioginio dalyvavimo slaptuose susitarimuose“, ir *Ballast Nedam*, „dėl jos dalyvavimo darant lemiamą įtaką savo „infrastruktūrų“ patronuojamosios bendrovės *Ballast Nedam Infra* elgesiui <...>“ (342 punktas).
- 27 Taigi Komisija pranešimą apie kaltinimus skyrė ieškovei dėl jos tiesiogiai padaryto pažeidimo ir dėl to, kad ji perėmė BNGW, kuri taip pat tiesiogiai darė pažeidimą iki 2000 m. spalio mėn., teises. Tačiau ji neužsimena apie galimybę priskirti ieškovei, kaip BNGW patronuojančiajai bendrovei, atsakomybę už šios padarytą pažeidimą.
- 28 Nors ieškovė savo atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 17 punkte nurodžiusi nesanti BNGW teisių perėmėja, Komisija ginčijamame sprendime pažymėjo, kad kartelio susitikimuose iki 2000 m. spalio 1 d. dalyvavo ieškovei visiškai priklausančios patronuojamosios bendrovės BNGW darbuotojas. Todėl ji atsakinga už BNGW nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d. padarytą pažeidimą pripažino ieškovę, nes ji buvo BNGW patronuojančioji bendrovė, valdanti šios 100 % kapitalo. Ji taip pat pripažino ieškovę atsakinga už pažeidimą nuo 2000 m. spalio 1 d. iki 2002 m. balandžio 15 d. dėl jos tiesioginio dalyvavimo kartelyje (ginčijamo sprendimo 293 ir 294 konstatuojamosios dalys).
- 29 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad šioje byloje Komisija pranešime apie kaltinimus nenurodė, dėl kokio ieškovės statuso jai ketinama inkriminuoti faktines aplinkybes. Todėl remdamasi pranešimo apie kaltinimus tekstu ieškovė negalėjo numatyti, kad Komisija savo galutiniame sprendime ketina jai inkriminuoti pažeidimą, remdamasi jos tiesioginiu dalyvavimu kartelio veikloje ir lemtos įtakos savo patronuojamajai bendrovei prezumpcija, nes ieškovė buvo BNGW patronuojančioji bendrovė, turinti 100 % jos kapitalo, o šią prezumpciją paneigti priklauso ieškovei.

- 30 Kadangi iš pranešimo apie kaltinimus ieškovė negalėjo žinoti apie kaltinimą dėl jos netiesioginio dalyvavimo kartelio veikloje, ji negalėjo tinkamai užtikrinti savo gynybos šiuo klausimu per administracinę procedūrą.
- 31 Aplinkybių, kad, pirma, Komisija pranešime apie kaltinimus apskritai nurodė laikanti patronuojančiasias bendroves atsakingomis už jų patronuojamųjų bendrovių elgesį (324 ir 278 punktai) ir, antra, ieškovė žinojo, jog BNGW buvo jai visiškai priklausanti patronuojamoji bendrovė, nepakanka nuspręsti, kad Komisija įvykdė savo pareigą pranešime apie kaltinimus nurodyti, dėl kokio ieškovės statuso jai ketinama inkriminuoti faktines aplinkybes.
- 32 Be to, reikia konstatuoti, kad nors atsakydama į pranešimą apie kaltinimus ieškovė nurodė argumentus, skirtus įrodyti, kad nebuvo EB 81 straipsnio pažeidimo, nuolat minėdama „BNGW ir *BN Infra* (po 2000 m. spalio mėn.)“, vis dėlto ji nepateikė jokio argumento, kuris pagrįstų BNGW savarankiškumą jos atžvilgiu, ir paneigtų jos realiai darytos lemiamos įtakos BNGW komercinei politikai prezumpciją.
- 33 Be to, Komisija tvirtina, kad pranešime apie kaltinimus padaryta klaida dėl ryšio tarp BNGW ir ieškovės priskirtina būtent ieškovei, nes ji nepateikė grupės organizacijos struktūros iki 2000 m. spalio 1 d., kaip Komisija to prašė 2003 m. birželio 30 d. Vis dėlto ši aplinkybė negali atleisti Komisijos nuo pareigos nurodyti, dėl kokio ieškovės statuso jai inkriminuojamos faktinės aplinkybės, nurodytos pranešime apie kaltinimus, nes, pirma, jei Komisija šiuo klausimu aiškiai būtų pasisakiusi pranešime apie kaltinimus, ieškovė būtų galėjusi pateikti savo atsakymą šiuo atžvilgiu, savo iniciatyva pateikdama tokią organizacijos struktūrą, ir, antra, Reglamento Nr. 1/2003 18 straipsnio 1 ir 3 dalys bei 23 straipsnio 1 dalies b punktas suteikia Komisijai privalomai vykdytinų priemonių, kad gautų tokią informaciją.
- 34 Galiausiai, kadangi ieškovė atsakydama į pranešimą apie kaltinimus nurodė nesanti BNGW teisių perėmėja, Komisija turėjo papildyti kaltinimus, kad galėtų priskirti jai, kaip BNGW patronuojančiajai bendrovei, valdančiai jos 100 % kapitalo, atsakomybę už patronuojamosios bendrovės padarytą pažeidimą (šiuo klausimu žr. 1972 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Geigy prieš Komisiją*, 52/69, Rink. p. 787, 14 punktą ir 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 192 punktą).
- 35 Todėl reikia konstatuoti, kad ieškovei nebuvo suteikta galimybė tinkamai užtikrinti savo teisę į gynybą administracinėje procedūroje, dėl jos, kaip BNGW patronuojančiosios bendrovės, valdančios 100 % jos kapitalo, padaryto pažeidimo.
- 36 Todėl Bendrasis Teismas turi, pirma, panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio a punktą, kiek jis susijęs su BNGW elgesio nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d. inkriminavimu ieškovei, ir, antra, pasinaudoti savo neribota jurisdikcija pagal SESV 261 straipsnį ir Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį, kad atsižvelgdamas į ieškovės reikalavimus įvertintų šio panaikinimo pasekmes ieškovei skirtos baudos dydžiui. Tai bus nagrinėjama šio sprendimo 136 ir kituose punktuose.

Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su EB 81 straipsnio pažeidimo įrodymų nebuvimu

Šalių argumentai

- 37 EB 81 straipsnio pažeidimą turi įrodyti Komisija, tačiau ieškovė mano, kad ši institucija nagrinėjamu atveju nepateikė pakankamai įrodymų.
- 38 Pirma, ieškovė mano, kad Komisija pakankami neįrodė didžiųjų kelių tiesėjų įtakos nustatant bitumo bruto kainą. Vienintelis Komisijos pateiktas įrodymas šiuo klausimu yra bitumo tiekėjų (toliau – tiekėjai) pareiškimai, kurie nėra įtikinami. Be to, ji ginčija pripažinusi savo dalyvavimą ten. Ji tvirtina, kad tiekėjai per parengiamuosius susitikimus nustatydavo bitumo bruto kainą, kurią vėliau pranešdavo

didiesiems kelių tiesėjams per susitikimus. Be to, tiekėjai, kurie jau buvo sukūrę kartelį dėl bitumo kainų, neturėjo jokios priežasties dalytis šia galia su nedidelėmis, nuo jų priklausančiomis bendrovėmis. Galiausiai tai, kad didieji kelių tiesėjai pritardavo tiekėjų nustatytai bruto kainai, negali būti vertinama kaip kartelio įrodymas.

- 39 Antra, ieškovė tvirtina, kad W5 gaudavo didesnes nuolaidas nei mažieji kelių tiesėjai dėl nuperkamo kiekio. Be to, mažieji kelių tiesėjai dažnai gaudavo didesnes nuolaidas nei W5. Tai, kad didysis kelių tiesėjas, sužinojęs, jog mažasis kelių tiesėjas gavo didesnę nei jis ir nupirktu kiekiu nepagrįstą nuolaidą, prašo papildomos nuolaidos, yra įprasta komercinė praktika ir ji negali būti vertinama kaip „sankcija“. Dėl papildomos nuolaidos bendrai visi didieji kelių tiesėjai derėjosi tik vieną kartą. Todėl nėra jokių įrodymų, kad didieji kelių tiesėjai taikė sankcijų mechanizmą, jei tiekėjai mažiesiems kelių tiesėjams suteikdavo didesnes nei jiems nuolaidas. Be to, ieškovė priduria, kad susitarimas dėl W5 taikytinos standartinės nuolaidos nėra EB 81 straipsnio pažeidimas ir ši nuolaida yra tik minimali nuolaida, naudojama kaip dvišalių derybų pagrindas.
- 40 Trečia, ieškovė pažymi, kad didieji kelių tiesėjai nebuvo suinteresuoti su tiekėjais nustatyti bruto kainą. Iš tikrųjų abi grupės turėjo priešingų tikslų – didieji kelių tiesėjai siekė kainų stabilumo, o tiekėjai to nenorėjo. Be to, ieškovė ginčija Komisijos tvirtinimą, kad didieji kelių tiesėjai nebuvo suinteresuoti bitumo kainos mažinimu dėl rizikos valdymo mechanizmo, kuris leido perkelti kainos padidėjimą užsakovui, nes šis mechanizmas buvo taikomas tik nedidelei projektų daliai.
- 41 Ketvirta, ieškovė tvirtina, kad pagal rekomendacijų dėl [EB] 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams (OL C 3, 2001, p. 2, toliau – rekomendacijos dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų) 116 punktą kolektyvinis pirkimas gali būti laikomas skatinančiu konkurenciją. Tačiau Komisija atsisakė taikyti šį tekstą net neišnagrinėjusi rinkos struktūros ir neįvertinusi susitarimų poveikio rinkai.
- 42 Galiausiai ieškovė priekaištauja Komisijai neišnagrinėjus, pirma, ar nagrinėjamo elgesio tikslas buvo konkurencijos ribojimas ir, antra, ar iš galutinių vartotojų buvo atimti konkurencijos teikiami privalumai, kaip to reikalauja teismų praktika (2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *GlaxoSmithKline Services prieš Komisiją*, T-168/01, Rink. p. II-2969, 121 punktas).
- 43 Komisija ginčija visus ieškovės argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 44 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnio nuostatas ir ankstesnę teismų praktiką (1998 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Baustahlgewebe prieš Komisiją*, C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 58 punktas ir 1999 m. liepos 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Anic Participazioni*, C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 86 punktas) EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo įrodinėjimo pareiga tenka institucijai, kuri tai nurodo, be to, ji turi surinkti pakankamai įrodymų, teisiškai patvirtinančių pažeidimą sudarančias aplinkybes. Taip pat Sąjungos teismas yra nurodęs, kad kilus abejonėms teismas jas turėtų spręsti įmonės, kuriai skirtas pažeidimą konstatuojantis sprendimas, naudai (šiuo klausimu žr. 1978 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *United Brands ir United Brands Continental prieš Komisiją*, 27/76, Rink. p. 207, 265 punktą) ir kad, remiantis nekaltumo prezumpcija, teismas negali pripažinti, kad Komisija pateikė pakankamų teisinių pažeidimo padarymo įrodymų, jei dėl šio klausimo jam dar kyla abejonių, ypač kai nagrinėjamas ieškinys dėl sprendimo, kuriuo skiriama piniginė bauda, panaikinimo (28 punkte minėto Sprendimo *JFE Engineering ir kt. prieš Komisiją* 177 punktas). Vis dėlto kiekvienas Komisijos pateiktas įrodymas nebūtinai turi atitikti šiuos kriterijus dėl kiekvieno pažeidimo elemento. Pakanka, kad šiuos reikalavimus apskritai atitiktų institucijos pateiktų įrodymų visetas (28 punkte minėto Sprendimo *JFE Engineering ir kt. prieš*

Komisiją 180 punktas). Nagrinėdamas šį pirmąjį ieškinio pagrindą Bendrasis Teismas, atsižvelgdamas į šiuos principus, turi nustatyti, ar Komisija turėjo pakankamai įrodymų, patvirtinančių EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą sudarančias aplinkybes.

45 Be to, Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad tuo atveju, kai Komisijai pavyko sujungti dokumentinius įrodymus pažeidimui, kuriuo kaltinta, pagrįsti ir kai šie įrodymai atrodo esantys pakankami antikoncepcinio pobūdžio susitarimo egzistavimui įrodyti, nebūtina nagrinėti klausimo, ar kaltinama įmonė šiuo susitarimu buvo komerciškai suinteresuota (2007 m. sausio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją*, C-403/04 P ir C-405/04 P, Rink. p. I-729, 46 punktas). Jei Bendrasis Teismas nuspręstų, kad Komisija įrodė antikoncepcinio pobūdžio susitarimą, jam nereikėtų atsakyti į argumentus, susijusius su ieškovės komerciniu suinteresuotumu karteliu.

46 Be to reikia pažymėti, kad iš šio sprendimo 36 punkto matyti, jog įrodymai, į kuriuos turi atsižvelgti Bendrasis Teismas, susiję tik su laikotarpiu nuo 2000 m. spalio 1 d. iki 2002 m. balandžio 15 d., kada ieškovė tiesiogiai darė pažeidimą. Be to, susitarimus tarp W5 ir tiekėjų, susijusius su trimis elementais, t. y. bruto kaina, minimalia W5 taikytina nuolaida ir maksimalia mažiesiems kelių tiesėjams taikytina nuolaida, reikia įvertinti bendrai.

– Dėl didžiųjų kelių teisėjų įtakos nustatant bruto kainą

47 Ieškovė tvirtina, kad tiekėjų buvusių darbuotojų pareiškimų, jos ir kitų didžiųjų kelių teisėjų atsakymų į pranešimą apie kaltinimus nepakanka įrodyti didžiųjų kelių tiesėjų įtaką nustatant bitumo bruto kainą. Ji tvirtina, kad bitumo bruto kainą per parengiamuosius susitikimus nustatydavo tik tiekėjai.

48 Iš ieškovės atsakymo į pranešimą apie kaltinimus matyti, kad ji, viena vertus, pripažino dalyvavusi derinant veiksmus dėl bitumo, tačiau, kita vertus, ji ginčijo, kad kaina buvo nustatoma bendrai su tiekėjais, net jei W5 ir turėjo galimybę daryti įtaką dėl nuolaidų.

49 Šio atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 105 punkte ieškovė iš tikrųjų nurodė:

„BN *Infra* (Ballast Nedam) pripažįsta derinusi veiksmus dėl bitumo su kitais didžiaisiais kelių tiesėjais, o derinant šiuos veiksmus dalyvaudavo ir tiekėjų atstovai (toliau – veiksmų derinimo dėl bitumo susitikimai). Per šiuos susitikimus buvo aptariamose kainos ir nuolaidos.“

50 Vis dėlto minėto dokumento 127 ir 128 punktuose ieškovė nurodė, kad „tvirtinimas <...>, jog standartinė bitumo kaina buvo nustatoma bendrai visų tiekėjų ir visų didžiųjų tiekėjų veiksmų derinimo dėl bitumo susitikimuose, ir jog kelių tiesėjai išreikšdavo savo nuomonę šiuo klausimu iki veiksmų derinimo dėl bitumo susitikimų, yra klaidingas“, ir kad „dėl kainos pakeitimų tiekėjai nuspręsdavo iš anksto, nedalyvaujant didiesiems kelių tiesėjams, o tais atvejais, kai įvykdavo veiksmų derinimo dėl bitumo susitikimai, apie šiuos pakeitimus būdavo pranešama ir jie buvo paprasčiausiai primetami didiesiems kelių tiesėjams“. Savo atsakymo 106 punkte ieškovė nurodė:

„Nebuvo realios didžiųjų kelių tiesėjų įtakos nustatant kainą. Bitumo kainas prieš veiksmų derinimo susitikimus nustatydavo tiekėjai. Tačiau dėl nuolaidų su tiekėjais buvo galima derėtis.“

51 Norint nustatyti, ar ieškovė kartu su W5 dalyvavo nustatant kainas ir nuolaidas, reikia išnagrinėti kitus byloje esančius įrodymus, susijusius su laikotarpiu nuo 2000 m. spalio 1 d. iki 2002 m. balandžio 15 d.

52 Visų pirma, tam tikri ginčijamame sprendime nurodyti dokumentai patvirtina susitarimo tarp tiekėjų ir W5 dėl bruto kainos sudarymą, o ši kaina nebuvo nustatoma vienašališkai tiekėjų ir primetama W5, kaip teigia ieškovė.

- 53 Iš 2000 m. spalio 3 d. *Hollandsche Beton Groep* (toliau – HBG) vidinio susirašinėjimo dokumento ir *Heijmans Infrastructuur BV* (toliau – *Heijmans*) įrašų dienotvarkėje, susijusių su 2000 m. spalio 19 d. susitikimu, matyti, kad šalys „aptarė“ kainų didinimą (ginčijamo sprendimo 114 konstatuojamoji dalis). Iš HBG ir *Koninklijke Wegenbouw Stevin* (toliau – KWS) dokumentų, susijusių su parengiamuoju W5 susitikimu, surengtu prieš 2001 m. vasario 16 d. veiksmų derinimo susitikimą, taip pat matyti, kad W5 pasiūlė bitumo kainą ir nuolaidą W5 (ginčijamo sprendimo 115 konstatuojamoji dalis). Be to, HBG ir KWS dokumentai susiję ir su 2001 m. kovo 1 d. susitikimu, kuriame tiekėjai norėjo sumažinti bruto kainą, o W5 siekė išlaikyti esamą bruto kainą (ginčijamo sprendimo 115 ir 116 konstatuojamosios dalys). 2002 m. liepos 12 d. BP pareiškimuose taip pat nurodoma, kad su tiekėjų siūloma bitumo kaina W5 ne visada sutikdavo (ginčijamo sprendimo 61 konstatuojamoji dalis ir išnaša Nr. 156). Be to, iš 2003 m. rugsėjo 12 d. *Kuwait Petroleum (Nederland) BV* (toliau – KPN) pareiškimo matyti, kad tiekėjai siūlydavo tam tikrą kainą, kuri, kaip ir W5 taikytina nuolaida, buvo aptariamoms su didžiaisiais kelių teisėjais. Galiausiai savo 2005 m. gegužės 20 d. atsakyme į pranešimą apie kaltinimus KWS pripažino, kad tiekėjai ir W5 sudarydavo susitarimus remdamiesi tiekėjų pateiktais bruto kainos pasiūlymais (ginčijamo sprendimo 97 konstatuojamoji dalis).
- 54 Visų antra, ginčijamame sprendime nurodomi įvairūs dokumentai, kurie patvirtina, kad derybos tarp tiekėjų ir W5 vyko ir dėl W5 taikytinos nuolaidos. Savo 2003 m. rugsėjo 12 d. atsakyme į Komisijos prašymą pateikti informaciją KWS nurodė, jog diskusijos tarp tiekėjų ir didžiųjų kelių tiesėjų buvo susijusios tiek su „kainų ribomis“, tiek su „standartinėmis nuolaidomis“ (ginčijamo sprendimo 72 konstatuojamoji dalis). HBG ir KWS dokumentuose, susijusiuose, be kita ko, su 2001 m. kovo 1 d. susitikimu, nurodoma sutarta bruto kaina, nuolaida W5 ir nuolaida mažiesiems kelių tiesėjams (ginčijamo sprendimo 116 konstatuojamoji dalis). 2001 m. gegužės 23 d. KWS vidaus dokumente, patvirtintame jos 2003 m. rugsėjo 12 d. atsakymu į prašymą pateikti informaciją, taip pat nurodoma bruto kaina ir W5 taikytina nuolaida (ginčijamo sprendimo 119 konstatuojamoji dalis). Galiausiai savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus KWS cituodama vieną iš savo darbuotojų, be kita ko, nurodė, kad „standartinės kainos didėjimas nebuvo problema, jei didinimą sekė nuolaidos“ (ginčijamo sprendimo 149 konstatuojamoji dalis).
- 55 Visų trečia, tam tikri ginčijamame sprendime esantys įrodymai patvirtina ieškovės dalyvavimą veiksmų derinimo dėl bitumo susirinkimuose. Savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė pripažįsta „kartu su didžiaisiais kelių tiesėjais dalyvavusi veiksmų derinimo dėl bitumo susitikimuose, kuriuose dalyvaudavo ir tiekėjų atstovai“, o šiuose susitikimuose „buvo aptariamoms kainos ir nuolaidos“ (ginčijamo sprendimo 56 konstatuojamoji dalis ir minėto atsakymo 105 punktą). Be to, ginčijamame sprendime, remiantis dviem dokumentais, paimtais per patikrinimus KWS patalpose, 2003 m. spalio 2 d. įmonės *Nynas* atsakymu į prašymą pateikti informaciją ir dokumentu, paimtu per patikrinimus BAM NBM patalpose, minima aplinkybė, kad BNGW direktorius, kuris 2000 m. tapo ieškovės direktoriumi, dalyvavo kartelyje atstovaudamas grupei *Ballast Nedam* (ginčijamo sprendimo 77 konstatuojamoji dalis). Iš kitų dokumentų taip pat matyti, kad ieškovė dalyvavo 2001 m. vasario 16 d. kartelio susitikime, per kurį buvo aptariamoms kainos ir nuolaidos (ginčijamo sprendimo 115 konstatuojamoji dalis ir išnaša Nr. 291). Be to, dokumentai patvirtina ieškovės dalyvavimą 2002 m. sausio 29 d. kartelio susitikime (ginčijamo sprendimo 122 konstatuojamoji dalis).
- 56 Įrodymai patvirtina, kad susitarimai tarp W5 ir tiekėjų buvo susiję tiek su bruto kaina, tiek su specialia nuolaida W5. Aplinkybės, kad derybų tarp tiekėjų ir W5 metu nuomonės išsiskirdavo ir kildavo konfliktų, net jei tai būtų patvirtinta, nepakanka įrodyti, kad tiekėjai primetė W5 bruto kainų padidinimą.
- 57 Be to, aplinkybės, kad tiekėjai organizuodavo parengiamuosius susitikimus aptarti kainas, nepakanka patvirtinti ieškovės tvirtinimą, kad didieji kelių teisėjai neturėjo įtakos bruto kainos ir nuolaidos dydžiui. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad W5 taip pat organizuodavo susitikimus prieš arba po veiksmų derinimo dėl bitumo susitikimų, per kuriuos grupės nariai aptardavo kainos ir standartinės

nuolaidos ribas, kurias tiekėjai nurodydavo ketinantys nustatyti, o tam tikrais atvejais – jau nustatytas kartu su W5 (2003 m. rugsėjo 12 d. KWS atsakymas į prašymą pateikti informaciją ir ginčijamo sprendimo 72 konstatuojamoji dalis).

- 58 Dėl ieškovės argumento, kad tiekėjų pareiškimų nepakanka įrodyti didžiųjų kelių tiesėjų dalyvavimą kartelyje, reikia priminti, kad, pirma, Komisija neprivalo pateikti tiesiogiai iš didžiųjų kelių tiesėjų gautų įrodymų, jei kiti byloje surinkti dokumentai pakankamai patvirtina jų dalyvavimą susitarime (šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *FNCBV ir kt. prieš Komisiją*, T-217/03 ir T-245/03, Rink. p. II-4987, 161 punktą), ir, antra, bet kuriuo atveju iš šio sprendimo 53–55 punktų matyti, jog Komisija taip pat rėmėsi ir pačių didžiųjų gamintojų pateiktais įrodymais.
- 59 Be to, dėl Komisijos panaudotų įrodymų įrodomosios galios Bendrasis Teismas primena, kad šiuo atveju vienintelis kriterijus yra jų patikimumas, ir kad vertinant dokumento įrodomąją galią reikia patikrinti jame nurodytos informacijos patikimumą, visų pirma atsižvelgiant į dokumento kilmę, parengimo aplinkybes, adresatą ir atsakyti į klausimą, ar jo turinys atrodo pagrįstas ir patikimas (2000 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cimenteries CBR ir kt. prieš Komisiją*, vadinamojo *Ciments*, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, Rink. p. II-491, 1838 punktas).
- 60 Dėl BP darbuotojo, kuris dalyvavo tik parengiamuosiuose tiekėjų susitikimuose, pareiškimo reikia pažymėti, kad Sąjungos teismas mano, jog aplinkybė, kad informacija buvo gauta iš antrinio šaltinio, neturi reikšmės jos įrodomajai galiai (1992 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Shell prieš Komisiją*, T-11/89, Rink. p. II-757, 86 punktas). Bet kuriuo atveju iš šio sprendimo 53–55 punktų matyti, jog Komisija įrodinėdama, kad didieji kelių tiesėjai darė įtaką bruto kainos nustatymui, rėmėsi ir kitais dokumentais.
- 61 Dėl 2003 m. KPN darbuotojo pareiškimo, pateikto kartu su jos prašymu neskirti baudos pagal 2002 m. vasario 19 d. Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju, kuriame buvo tam tikrų pastebėjimų, prie kurių šis darbuotojas grįžo kalbėdamas apie *ExxonMobil* dalyvavimą kartelyje, reikia pažymėti, kad vis dėlto paaiškėjo, jog daugeliu klausimų šis pareiškimas buvo tikslus. Todėl Bendrasis Teismas mano, kad šis pareiškimas gali būti vertinamas kaip didžiųjų kelių tiesėjų įtakos nustatant bruto kainą įrodymas, jei tai patvirtintų kita informacija. Iš šio sprendimo 53–55 punktų matyti, kad Komisija šiuo klausimu naudojo ir kitus įrodymus.
- 62 Galiausiai reikia pažymėti, kad galimas kitų kartelių tarp tiekėjų egzistavimas, net jei jis būtų įrodytas, nepanaikina galimybės egzistuoti dvišaliam karteliui tarp šių tiekėjų ir W5.
- 63 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pirmojo ieškinio pagrindo pirma dalis turi būti atmesta.

– Dėl W5 taikytų nuolaidų ir sankcijų mechanizmo

- 64 Ieškovė tvirtina, kad W5 taikytos nuolaidos, atsižvelgiant į nuperkamą kiekį, komerciniu požiūriu buvo pagrįstos ir kad Komisija nepateikė jokių įrodymų dėl tiekėjams taikytų sankcijų už didesnę mažiesiems kelių teisėjams suteiktą nuolaidą.
- 65 Pirmiausia reikia išsiaiškinti kiekvienos W5 narių individualiai nupirktą kiekį, o ne bendrą visų narių nupirktą kiekį. Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad mažieji kelių tiesėjai negaudavo tokios nuolaidos, kokią gaudavo W5 nariai, nors kartais jie individualiai nupirkdavo daugiau bitumo nei W5 nariai. 2002 m. liepos 12 d. pareiškime BP darbuotojas nurodė, kad tiekėjai dažnai nepaisė susitarimų, sudarytų su W5, suteikdami didesnes nuolaidas tam tikriems mažiesiems kelių tiesėjams, kurie iš jų nupirkdavo daugiau bitumo. Reikia pažymėti, kad ginčijamo sprendimo 157 konstatuojamojoje dalyje

Komisija, be kita ko, nurodė, jog patys didieji kelių tiesėjai pripažino, jog jie paprastai derėdavosi dėl papildomos nuolaidos, atsižvelgiant į individualiai nuperkamą kiekį. Toje pačioje konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymėjo, kad sankcijų mechanizmas už mažiesiems kelių tiesėjams didesnės nuolaidos suteikimą, nei nustatyta susitarimuose (net ir įvertinus tai, jog, kaip nurodo ieškovė, šis mechanizmas buvo taikomas tik vieną kartą), yra papildomas rodiklis, kad W5 taikoma nuolaida nebuvo proporcinga nuperkamam kiekiui.

- 66 Ši informacija ir per kartelio susitikimus W5 teikiama reikšmė jų nuolaidos dydžiui (žr. šio sprendimo 54 punktą) leidžia konstatuoti, jog ieškovė neįrodė, kad W5 taikyta nuolaida priklausė nuo nuperkamo kiekio.
- 67 Antra, reikia pažymėti, kad dėl sankcijų mechanizmo Komisija rėmėsi įvairiais vienas kitą patvirtinančiais įrodymais, rodančiais W5 tiekėjams taikytas individualias arba mažiausiai vieną kartą kolektyvines finansines sankcijas.
- 68 Dėl nagrinėjamo pažeidimo laikotarpio KWS ir BP nurodo kolektyvinę baudą, skirtą visiems tiekėjams 2000 m., po to, kai buvo sužinota apie nuolaidą mažajam kelių tiesėjui *Krekel* (ginčijamo sprendimo 84 konstatuojamoji dalis). KPN savo 2003 m. spalio 9 d. pareiškimе taip pat patvirtino sankcijų mechanizmą (ginčijamo sprendimo 85 konstatuojamoji dalis). Ši bauda buvo sumokėta 2001 m. pritaikius papildomą nuolaidą. Grupė *Ballast Nedam Nynas* pateikė sąskaitą „nuolaida projektui pagal susitarimą“ ir BP jai suteikė papildomą nuolaidą (ginčijamo sprendimo 112 ir 113 konstatuojamosios dalys).
- 69 2003 m. rugsėjo 16 d. BP atsakydama į prašymą pateikti informaciją taip pat pareiškė, kad KWS 2002 m. atsisakė tiekėjo *Veba* paslaugų po to, kai sužinojo apie suteiktą didelę nuolaidą mažajam kelių tiesėjui (ginčijamo sprendimo 86 konstatuojamoji dalis). Savo 2003 m. rugsėjo 12 d. pareiškimе KPN patvirtino, kad jei mažajam kelių tiesėjui būtų taikoma didesnė nei nustatyta nuolaida, W5 grasino nebepirkti iš šio tiekėjo (ginčijamo sprendimo 86 konstatuojamoji dalis). Galiausiai dokumente, susijusiame su 2001 m. gegužės 4 d. susitikimu dėl veiksmų derinimo, užsimenama apie *Nynas* skirtą baudą už jos kainų politiką (ginčijamo sprendimo 117 konstatuojamoji dalis) ir tai savo 2003 m. rugsėjo 12 d. pareiškimе patvirtino KPN (ginčijamo sprendimo 118 konstatuojamoji dalis).
- 70 Bendrasis Teismas mano, kad nors šiuose dokumentuose aiški nuoroda į kolektyvinės baudos mechanizmą, W5 taikytą tiekėjams, susijusi tik su 2000 m., vis dėlto šie dokumentai rodo, kad visą pažeidimo laikotarpį egzistavo individualus ir kolektyvinis sankcijų mechanizmas, taikytinas nesilaikius kartelio susitarimų, ir tai galėjo būti arba užsakymų iš tiekėjo, pažeidusio minėtus susitarimus, nutraukimas, arba bauda susitarimų nesilaikančiam tiekėjui arba visiems tiekėjams.
- 71 Galiausiai aplinkybės, kad kiekvienas didysis kelių tiesėjas dvišalių derybų keliu aptardavo papildomą nuolaidą, priklausančią nuo individualiai nuperkamo kiekio, nepakanka paneigti aptariamų susitarimų antikonkurencinį pobūdį. Net jei po šių susitarimų vykdavo dvišalės derybos dėl individualių kiekvienam didžiajam kelių tiesėjui nuolaidų, tai buvo skirta, pirma, sumažinti neaiškumus dėl konkurencijos tarp didžiųjų kelių tiesėjų, ir, antra, konkuruoti tik dėl vieno kainos elemento, t. y. papildomos individualios nuolaidos.
- 72 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pirmojo ieškinio pagrindo antra dalis turi būti atmesta.
- Dėl W5 suinteresuotumo bendrai nustatyti bruto kainą nebuvimo
- 73 Ieškovė tvirtina, kad didieji kelių tiesėjai, priešingai nei tiekėjai, nebuvo suinteresuoti bendrai nustatyti bruto kainą, ir kad Komisija klaidingai suprato rizikų padengimo sąlygų veikimą.

- 74 Pirmiausia reikia priminti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 45 punkte, tuo atveju, jei Komisijai pavyko sujungti dokumentinius įrodymus pažeidimui, kuriuo kaltinta, pagrįsti ir jei šie įrodymai atrodo esantys pakankami antikonkurencinio pobūdžio susitarimo egzistavimui įrodyti, nebūtina nagrinėti klausimo, ar kaltinama įmonė šiuo susitarimu buvo komerciškai suinteresuota (45 punkte minėto Sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją* 46 punktas). Nagrinėjamu atveju iš Bendrojo Teismo atliktos analizės (žr. šio sprendimo 47–63 punktus) matyti, kad Komisija tinkamai įrodė ieškovės prisidėjimą prie nagrinėjamo pažeidimo. Taigi Bendrasis Teismas tik subsidiariai nagrinėja klausimą dėl klaidingo W5 suinteresuotumo vertinimo.
- 75 Šioje byloje Komisija nusprendė, kad tiekėjai kaip ir W5 turėjo bendrą interesą susitarti dėl bruto kainos ir nuolaidų. Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sąjungos teismas jau yra nusprendęs, jog to paties kartelio dalyviai gali turėti papildomų ekonominių interesų (58 punkte minėto Sprendimo *FNCBV ir kt. prieš Komisiją* 322 punktas).
- 76 Taigi, atsižvelgiant į bylos duomenis, reikia išnagrinėti, kaip veikia *Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegebouw en de Verkeerstechniek* (CROW, Reguliavimo ir tyrimų civilinės inžinerijos bei eismo srityje centras), t. y. ne pelno siekianti organizacija, nuo aštuntojo dešimtmečio kas mėnesį skelbianti kelių bitumo kainas (ginčijamo sprendimo 25 ir 26 konstatuojamosios dalys).
- 77 CROW kelių bitumo kainas iki 1995 m. lapkričio 1 d. skelbdavo pasikonsultavęs su asfalto gamintojais. Po minėtos datos skaičiavimus atlikdavo vyriausybinių organizacijų CBS (Centrinis statistikos biuras), atlikusi rinkos tyrimą, apimančią keletą asfalto gamyklų, t. y. prieš pritaikant kelių tiesėjams galimą nuolaidą, ir šis kainų rodiklis, kurį paskelbdavo CROW (toliau – CROW rodiklis) buvo ilgo laikotarpio kelių tiesimo sutarčių, numatančių rizikų padengimo sąlygą, pagrindu. Iš tikrųjų iš bylos matyti, kad pagal šias sutartis CROW rodiklio padidėjimo virš tam tikro lygio (1 000 Nyderlandų florintų) atveju perkančiosios organizacijos turėjo atlyginti žalą kelių tiesėjams. Ir, atvirkščiai, CROW rodiklio sumažėjimo žemiau šio lygio atveju kelių tiesėjai turėjo atlyginti žalą perkančioms organizacijoms. Iš to matyti, kad kainų augimas, lemiantis CROW rodiklio didėjimą, nebuvo nenaudingas kelių tiesėjams. Ir, atvirkščiai, kelių tiesėjai nebuvo suinteresuoti kainų mažėjimu, jei tai lemdavo CROW rodiklio mažėjimą, įpareigojantį juos atlyginti kontrahentui kainų skirtumą.
- 78 Be to, ieškovė siekia sumažinti CROW rodiklio įtaką nurodydama, kad su juo buvo susiję tik dideli projektai, sudarę tik nedidelę jos vykdomų darbų dalį, ir kad dėl to ji didesnę svarbą teikė kainų, taikomų mažiausiems projektams, stabilumui. Nesant reikalo išsiaiškinti projektų, kuriems buvo taikoma ši sąlyga, skaičiaus, Bendrasis Teismas konstatuoja, kad Komisija ginčijamame sprendime nurodė dokumentą, susijusį su pažeidimo laikotarpiu, iš kurio matyti, kad šis klausimas buvo aptariamasis per kartelio susitikimus [ginčijamo sprendimo 115 konstatuojamoji dalis (2001 m. vasario 16 d. HBG dokumentas)], o tai leidžia jį vertinti kaip derybų objektą.
- 79 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad tiekėjai ir W5 nariai buvo suinteresuoti susitarimais dėl bruto kainos ir dėl nuolaidų ir kad didžiųjų kelių tiesėjų suinteresuotumas paaiškintinas rizikų padengimo sąlygų viešųjų pirkimų sutartyse mechanizmu ir jiems taikoma specialia nuolaida, kuri jiems suteikė konkurencinį pranašumą, palyginti su mažaisiais kelių tiesėjais, laimint viešuosius pirkimus.
- 80 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pirmojo ieškinio pagrindo trečia dalis turi būti atmesta.
- Dėl Komisijos atsisakymo taikyti rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų nuostatas
- 81 Ieškovė priekaištauja Komisijai, kad ši atsisakė taikyti rekomendacijas dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų.

- 82 Pirmiausia Bendrasis Teismas primena, kad iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, jog įmonė, kuri prašo taikyti jai išimtį pagal EB 81 straipsnio 3 dalį, rašytiniais įrodymais turi įrodyti išimties taikymo pagrįstumą. Atsižvelgiant į tai, negalima kaltinti Komisijos nepasiūlius kitų sprendimų ar nenurodžius to, ką ji laikytų pateisinančiu išimties taikymą (1984 m. sausio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *VBVB ir VBBB prieš Komisiją*, 43/82 ir 63/82, Rink. p. 19, 52 punktas). Komisija vykdydama savo pareigą motyvuoti turi tik nurodyti faktines ir teises aplinkybes bei argumentus, dėl kurių ji priima sprendimą atmesti prašymą taikyti išimtį, o ieškovė negali reikalauti, kad ji aptartų visus fakto ir teisės klausimus, kuriuos ji nurodė per administracinę procedūrą (1995 m. vasario 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SPO ir kt. prieš Komisiją*, T-29/92, Rink. p. II-289, 262 ir 263 punktai). Iš to matyti, kad ieškovė turi įrodyti, jog Komisija padarė teisės ar fakto klaidą atsisakydama jai taikyti išimtį pagal EB 81 straipsnio 3 dalį.
- 83 Nagrinėjamu atveju Komisija ginčijamo sprendimo 162–168 konstatuojamosiose dalyse išdėstė priežastis, dėl kurių ji mano, kad W5 dalyvavimas susitarimuose nėra kolektyvinis pirkimas, kaip jis suprantamas pagal rekomendacijas dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų. Ginčijamo sprendimo 163 konstatuojamojoje dalyje Komisija primena, kad rekomendacijos neturi tikslo leisti visus horizontalaus bendradarbiavimo susitarimus, tačiau jose išdėstomi principai, leidžiantys įvertinti tokius susitarimus, kurie gali kelti konkurencijos problemų, atsižvelgiant į EB 81 straipsnio nuostatas. Ginčijamo sprendimo 165 konstatuojamojoje dalyje ji patikslina, kad nagrinėjamu atveju aptariamų susitarimų tikslas buvo riboti konkurenciją ir šie susitarimai turėjo pasekmių juose nedalyvaujančioms įmonėms (kainų visiems Nyderlandų kelių tiesėjams ir nuolaidų ribų mažiesiems kelių tiesėjams nustatymas). Be to, ir bet kuriuo atveju, kaip teisingai skundžiamo sprendimo 166 konstatuojamojoje dalyje nurodė Komisija, W5 šių derybų su tiekėjais, kurių vienintelis tikslas buvo nustatyti kainas ir nuolaidas, metu nedarydavo jokių užsakymų, o tai yra elgesys, kuris pagal rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų 124 punktą vertinamas kaip paslėptas kartelis. Be to, reikia pažymėti, kad W5 sudarė susitarimus su pardavėjų grupe, kuri taip pat užsiėmė slapta veikla. Galiausiai EB 81 straipsnio 3 dalies nuostatos bet kuriuo atveju netaikomos, kai pagal rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų 133 punktą pirkimo susitarimams netaikoma išimtis, jei jie nustato ribojimus, kurie nėra būtini šių susitarimų teikiamai ekonominei naudai. Šioje byloje nagrinėjami susitarimai nustatė ribojimus mažiesiems kelių tiesėjams ribotų nuolaidų forma, o tai ribojimai tretiesiems asmenims, nebūtini siekiamai ekonominei naudai užtikrinti.
- 84 Ieškovė priekaištauja Komisijai neatlikus W5 narių galios rinkoje tyrimo, kaip to reikalauja rekomendacijos dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų, kad nustatytų, ar nagrinėjami susitarimai iš tikrųjų galėjo riboti konkurenciją. Vis dėlto reikia pažymėti, kad pagal minėtų rekomendacijų 18 punktą nėra būtina nagrinėti susitarimų, kurių tikslas yra konkurencijos apribojimas tokiomis priemonėmis kaip kainų nustatymas, gamybos apimčių apribojimas arba pasidalijimas rinkomis ar vartotojais, realaus poveikio konkurencijai ir rinkai, nes preziumuojama, kad tokie susitarimai turi neigiamą poveikį rinkai. Manydama, kad nagrinėjami susitarimai dėl savo pobūdžio riboja konkurenciją (ginčijamo sprendimo 165 konstatuojamoji dalis), Komisija neprivalėjo atlikti išsamesnio tyrimo dėl W5 narių galios rinkoje.
- 85 Todėl turi būti atmesta ir pirmojo ieškinio pagrindo ketvirta dalis.
- Dėl tikslo riboti konkurenciją nebuvimo
- 86 Ieškovė priekaištauja Komisijai neišnagrinėjus, ar nagrinėjamo elgesio tikslas buvo konkurencijos ribojimas, netyrus konkurencijos ribojimo ir nenagrinėjus, ar, kaip to reikalauja 42 punkte minėtame Sprendime *GlaxoSmithKline Services prieš Komisiją* suformuota teismų praktika, iš galutinių vartotojų buvo atimti konkurencijos teikiami privalumai.

- 87 Reikia priminti, kad EB 81 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas taikomas susitarimui, kurio „tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje“. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką alternatyvus šios sąlygos pobūdis, apibūdintas jungtuku „ar“, reiškia, jog pirmiausia reikia įvertinti patį susitarimo tikslą, atsižvelgiant į ekonomines aplinkybes, kuriomis jis turi būti taikomas. Vis dėlto, jei išanalizavus šio susitarimo sąlygas paaiškėja, kad jis nėra pakankamai žalingas konkurencijai, reikia nagrinėti jo poveikį ir, norint jį uždrausti, reikia įrodyti, jog konkurencijai iš tikrųjų buvo smarkiai trukdoma, ji buvo ribojama arba iškraipoma (2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Beef Industry Development Society ir Barry Brothers*, C-209/07, Rink. p. I-8637, 15 punktas ir 2009 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Peugeot ir Peugeot Nederland prieš Komisiją*, T-450/05, Rink. p. II-2533, 43 punktas). Norint įvertinti, ar susitarimas draudžiamas pagal EB 81 straipsnio 1 dalį, nereikia nagrinėti konkretaus susitarimo poveikio, jeigu jo tikslas – konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje (2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją*, C-105/04 P, Rink. p. I-8725, 125 punktas). Šį vertinimą reikia atlikti atsižvelgiant į susitarimo turinį ir ekonomines aplinkybes, kuriomis jis taikomas (2006 m. balandžio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *General Motors prieš Komisiją*, C-551/03 P, Rink. p. I-3173, 66 punktas ir minėto Sprendimo *Beef Industry Development Society ir Barry Brothers* 16 punktas). Galiausiai šis nagrinėjimo metodas yra bendro taikymo ir nėra skirtas tik konkrečiai susitarimų kategorijai [2006 m. gegužės 2 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *O2 (Germany) prieš Komisiją*, T-328/03, Rink. p. II-1231, 67 punktas].
- 88 Ieškovė negali remtis 42 punkte minėtu Sprendimu *GlaxoSmithKline Services prieš Komisiją* (121 punktas), nes Teisingumo Teismas mano, kad „EB 81 straipsniu, kaip ir kitomis Sutartyje išdėstytomis konkurencijos taisyklėmis, siekiama apsaugoti ne tik konkurentų arba vartotojų interesus, bet ir rinkos struktūrą ir kartu pačią konkurenciją“ ir kad „todėl antikonkurencinio susitarimo tikslo konstatavimas negali būti tiesiogiai siejamas su tuo, kad aprūpinimo arba kainų atžvilgiu galutiniai vartotojai praranda veiksmingos konkurencijos privalumus“ (2009 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *GlaxoSmithKline Services ir kt. prieš Komisiją ir kt.*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, Rink. p. I-9291 62–64 punktai).
- 89 Taigi šioje byloje reikia nustatyti, ar nagrinėjamais susitarimais buvo siekiama antikonkurencinio tikslo, kaip tai tvirtina Komisija ginčijamame sprendime (155–161 konstatuojamosios dalys).
- 90 EB 81 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodoma, jog draudžiami susitarimai, kuriais „tiesiogiai ar netiesiogiai nustatomos pirkimo ar pardavimo kainos arba kokios nors kitos prekybos sąlygos“ ir „lygiaverčiams sandoriams su kitais prekybos partneriais taikomos nevienodos sąlygos, dėl ko jie patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį“. Iš to, kas buvo išdėstyta, matyti, kad nagrinėjamu atveju susitarimų tikslas buvo, pirma, nustatyti bitumo pirkimo ir pardavimo kainas, ir, antra, suteikti didesnes nuolaidas W5 nariams. Todėl vien tik šių susitarimų pobūdžio pakanka konstatuoti, kad jų tikslas buvo konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje.
- 91 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pirmojo ieškinio pagrindo penkta dalis turi būti atmesta, taigi turi būti atmestas ir visas šis pagrindas.

Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su bazinio baudos dydžio klaidingu nustatymu

Šalių argumentai

- 92 Ieškovė mano, kad remiantis Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalimi, Komisija apskaičiuodama bazinį baudos dydį turėjo atsižvelgti į pažeidimo sunkumą dėl jo pobūdžio ir realios įtakos rinkai.

- 93 Be to, Komisija didžiųjų kelių tiesėjo ir tiekėjų elgesį turėjo vertinti atskirai. Iš tikrųjų didžiųjų kelių tiesėjų kolektyvinių derybų dėl pirkimo sąlygų negalima lyginti su tiekėjų bruto kainos nustatymu. Komisija taip pat turėjo atsižvelgti į didžiųjų kelių tiesėjų priklausomybę nuo tiekėjų, didžiųjų kelių tiesėjų slaptų susitarimų nebuvimą, aplinkybę, kad standartinė nuolaida buvo paprasčiausiai minimali nuolaida, padidintina individualiomis derybomis, ir į tai, jog nebuvo įrodyta, kad mažiesiems kelių tiesėjams buvo padaryta žalos.
- 94 Kalbant apie kartelio įtakos rinkai vertinimą, Komisija tik nurodė, kad susitarimas negalėjo nedaryti įtakos Nyderlandų rinkai, tačiau neįvertino konkretaus poveikio. Komisija tik atsižvelgė į aplinkybę, kad kelių bitumo kaina Nyderlanduose buvo didesnė, lyginant su kainomis kaimyninėse valstybėse. Be to, Komisija vieno didžiojo kelių tiesėjo individualų elgesį neteisingai laikė didžiųjų kelių tiesėjų tiekėjams taikomu kolektyvinių sankcijų mechanizmu. Galiausiai bitumo kaina sudaro tik nedidelę dalį kelio tiesimo išlaidų, o su juo susijusi gauta nauda yra nežymi.
- 95 Ieškovė mano, kad Komisija negali nevykdyti savo pareigos išnagrinėti tariamų susitarimų konkrečią įtaką, remdamasi tik šių susitarimų įgyvendinimu, nes šiuo klausimu nurodyta teismų praktika (2006 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt. prieš Komisiją*, T-259/02-T-264/02 ir T-271/02, Rink. p. II-5169) yra taikoma tik klasikiniams horizontaliems karteliams dėl kainų, o ne veiksmų derinimui tarp tiekėjų ir pirkėjų dėl pirkimo sąlygų.
- 96 Ieškovė nurodo, kad nagrinėjamas pažeidimas gali būti pripažintas nebent nesunkiu, ir kadangi 3 mln. eurų bazinis baudos dydis, kuriuo remiantis apskaičiuojama bauda, bet kuriuo atveju yra neproporcingas atsižvelgiant į bitumo kainą, jis turi būti sumažintas iki 1 mln. eurų.
- 97 Komisija atmeta visus ieškovės argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

– Dėl pažeidimo pripažinimo labai sunkiu

- 98 Pagal 1998 m. gairių 1 punktą bazinis baudos dydis nustatomas remiantis pažeidimo sunkumu ir trukme, o vertinant pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į jo pobūdį, įtaką rinkai, jeigu ji gali būti įvertinta, ir atitinkamos geografinės rinkos dydį. 1998 m. gairėse skiriami lengvi pažeidimai (dažniausia tai yra vertikalūs prekybos apribojimai, turintys ribotos įtakos rinkai), sunkūs pažeidimai (dažniausia tai yra horizontalūs arba vertikalūs apribojimai, tačiau jie įgyvendinami griežčiau, turi didesnę įtaką rinkai) ir labai sunkūs pažeidimai (horizontalūs apribojimai, pavyzdžiui, kainų karteliai, rinkos pasidalijimo kvotos ir tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui pavojų keliantys veiksmai).
- 99 Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką pažeidimo sunkumas nustatomas remiantis daugeliu veiksnių, pavyzdžiui, specifinėmis bylos aplinkybėmis, kontekstu ir baudų atgrasomuoju poveikiu, kuriuos vertindama Komisija turi didelę diskreciją (2005 m. birželio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 241 punktas ir 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją*, C-328/05 P, Rink. p. I-3921, 43 punktas; 2008 m. spalio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Schunk ir Schunk Kohlenstoff-Technik prieš Komisiją*, T-69/04, Rink. p. II-2567, 153 punktas). Be to, pagal teismų praktiką nustatant baudų dydžius reikia atsižvelgti į visus veiksnius, leidžiančius įvertinti pažeidimų sunkumą, kaip antai kiekvienos šalies vaidmuo darant pažeidimą ir tokio pobūdžio pažeidimo pavojus Sąjungos tikslams (22 punkte minėto Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 120 ir 129 punktai bei 2005 m. liepos 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją*, T-49/02-T-51/02, Rink. p. II-3033, 168–183 punktai). Kai pažeidimą padaro keletas įmonių, reikia išnagrinėti kiekvienos

jų dalyvavimo darant pažeidimą sunkumą (1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimų *Hercules Chemicals prieš Komisiją*, C-51/92 P, Rink. p. I-4235, 110 punktas ir *Montecatini prieš Komisiją*, C-235/92 P, Rink. p. I-4539, 207 punktas).

- 100 Sąjungos teismas taip pat yra pripažinęs, kad horizontalūs karteliai dėl kainų ar susitarimai dėl pasidalijimo klientais ar atskyrimo nuo bendrosios rinkos turi būti kvalifikuojami kaip labai sunkūs pažeidimai dėl savo pobūdžio (1995 m. balandžio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tréfilunion prieš Komisiją*, T-148/89, Rink. p. II-1063, 109 punktas; 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją*, T-38/02, Rink. p. II-4407, 147 punktas ir 2008 m. liepos 8 d. Sprendimo *BPB prieš Komisiją*, T-53/03, Rink. p. II-1333, 279 punktas). Šie susitarimai vien dėl savo pobūdžio gali būti laikomi labai sunkiais pažeidimais, ir nėra svarbu, kad toks elgesys būtų apibūdinamas ypatingu geografiniu paplitimu ar poveikiu (99 punkte minėto Sprendimo *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją* 178 punktas). Atvirkščiai, horizontalus susitarimas, kuris apima visą valstybės narės teritoriją ir kurio tikslas rinkos pasidalijimas ir atskyrimas nuo bendrosios rinkos, negalėtų būti kvalifikuojamas kaip lengvas pažeidimas, kaip jis suprantamas pagal 1998 m. gaires (99 punkte minėto Sprendimo *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją* 181 punktas).
- 101 Šioje byloje Komisija ginčijamo sprendimo 312–317 konstatuojamosiose dalyse nusprendė, kad ieškovė padarė labai sunkų EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą. Ji pažymėjo, kad pažeidimas, kai tiesiogiai ar netiesiogiai buvo nustatomos pardavimo ir pirkimo kainos bei komerciniams partneriams taikomos nevienodos sąlygos už tas pačias paslaugas, taip jų konkurencinę padėtį padarant blogesnę, yra labai sunkus pažeidimas dėl savo pobūdžio. Ji, be kita ko, nurodė, kad dvi su pažeidimu susijusios grupės turėjo suprasti kartelio neteisėtumą, nes W5 nariai tyčia nustatė blogesnes konkurencines sąlygas mažiesiems kelių tiesėjams. Kartelio sudarytų susitarimų slaptumas šiuo atžvilgiu yra papildomas įrodymas to, kad kartelio dalyviai suprato jo neteisėtumą.
- 102 Iš šio sprendimo 52–54 ir 64–66 punktų matyti, kad nagrinėjamais susitarimais buvo siekiama nustatyti pirkimo ir pardavimo kainas, o komerciniams partneriams taikyti nevienodas sąlygas už tas pačias paslaugas, taip juos įstumiant į blogesnę konkurencinę padėtį. Toks Komisijos apibūdintas mechanizmas yra sunkiausias konkurencijos pažeidimas.
- 103 Ginčydama pažeidimo kvalifikavimą kaip labai sunkaus, kurį pateikė Komisija, ieškovė tvirtina, kad Komisija turėjo atskirai vertinti tiekėjų elgesį ir didžiųjų kelių tiesėjų elgesį. Kaip Bendrasis Teismas jau nurodė (žr. šio sprendimo 46 punktą), vis dėlto reikia bendrai vertinti susitarimus, sudarytus tarp W5 ir tiekėjų, kurie buvo susiję su bruto kaina, minimalia nuolaida, taikytina W5, ir maksimalia nuolaida, taikytina mažiesiems kelių tiesėjams. Ieškovės nurodytos aplinkybės šioje byloje negali paneigti Komisijos padaryto pažeidimo sunkumo vertinimo. Iš to matyti, kad Komisijos išvada, pagal kurią nagrinėjami susitarimai ir suderinti veiksmai vien dėl savo pobūdžio yra labai sunkus pažeidimas, ginčijama nepagrįstai.
- 104 Be to, ieškovė negali remtis didžiųjų kelių tiesėjų priklausomybe nuo tiekėjų. Iš tikrųjų, net jei ši aplinkybė būtų įrodyta, Sąjungos teismas mano, kad įmonė negali remtis ta aplinkybe, kad ji dalyvavo kartelyje dėl kitų dalyvių daromo spaudimo, nes ji galėjo apie jai daromą spaudimą pranešti kompetentingoms institucijoms ir pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį pateikti Komisijai skundą, o ne dalyvauti šiuose veiksmuose (šiuo klausimu žr. 99 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 367–370 punktus).
- 105 Be to, remiantis šio sprendimo 71 punktu, reikia atmesti ieškovės argumentus, pagal kuriuos, pirma W5 nuolaida buvo pagrįsta nuperkamu kiekiu, ir, antra, konkurencija tarp kelių tiesėjų iš tikrųjų nebuvo ribojama, nes standartinės nuolaidos buvo tik minimalios nuolaidos, padidindamos individualiomis nuolaidomis.

- 106 Galiausiai ieškovė nesutinka, kad nagrinėjami susitarimai W5 buvo slapti. Vis dėlto iš ginčijamo sprendimo matyti, kad W5 nesiųsdavo rašytinių kvietimų į kartelio susitikimus ir nerengdavo jokių šių susitikimų protokolų, o KWS norėjo, kad susitikimai vyktų dar iki darbuotojų atvykimo į darbą (ginčijamo sprendimo 59, 73 ir 76 konstatuojamosios dalys). Iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad Komisija, nustatydama pažeidimo sunkumą, gali atsižvelgti į tai, jog įmonės ėmėsi didelių atsargumo priemonių, kad kartelis nebūtų atskleistas (99 punkte minėto Sprendimo *Schunk ir Schunk Kohlenstoff-Technik prieš Komisiją* 154 punktą). Bet kuriuo atveju ginčijamo sprendimo 313 konstatuojamosios dalies tekstas rodo, kad joje esanti informacija buvo paminėta tik subsidariai, atsižvelgiant į tai, kas buvo nurodyta ginčijamo sprendimo 312 konstatuojamojoje dalyje. Tokiomis aplinkybėmis, net pripažinus, kad ieškovės prieštaravimas dėl atsižvelgimo į kartelio slaptumą gali būti laikomas pagrįstu, tai neturėtų jokios reikšmės Komisijos vertinimui dėl pažeidimo pobūdžio, išplaukiančiam iš ginčijamo sprendimo 312 konstatuojamojoje dalyje pateiktų reikšmingų ir pakankamų motyvų (šiuo klausimu žr. 99 punkte minėto Sprendimo *Schunk ir Schunk Kohlenstoff-Technik prieš Komisiją* 157 punktą).
- 107 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, pirma, Komisija nepadarė vertinimo klaidos kvalifikuodama ieškovės padaryto pažeidimo pobūdį, ir, antra, Bendrasis Teismas mano esant tinkama šį pažeidimą vertinti kaip labai sunkų. Taigi nėra priežasties keisti bazinį baudos dydį, kaip to prašo ieškovė.
- 108 Todėl reikia atmesti antrojo ieškinio pagrindo pirmą dalį.
- Dėl klaidingo kartelio įtakos rinkai vertinimo
- 109 Ieškovė priekaištauja Komisijai neįvertinus kartelio įtakos rinkai, kad galėtų nustatyti bazinį baudos dydį.
- 110 Ginčijamo sprendimo 314 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad pažeidimo sunkumo ir baudos dydžio nustatymas nepriklauso nuo kartelio įtakos rinkai. Ji pažymi, kad neįmanoma nustatyti konkrečios kartelio įtakos, nes nepakanka informacijos apie bitumo kainų kaitą nesant susitarimų, tačiau ji gali remtis kartelio poveikio prielaidomis. Šiuo klausimu ji pažymi, kad sudaryti susitarimai iš tikrųjų buvo vykdomi, įskaitant ir lengvatinių nuolaidų taikymą tik W5 nariams bei sankcijų mechanizmą nesilaikius susitarimų, taip sukuriant dirbtines rinkos sąlygas. Be to, ji nurodo, kad bruto kainos lygis Nyderlanduose buvo aukštesnis už kainų lygį kaimyninėse valstybėse, o speciali nuolaida W5 galėjo vaidinti lemiamą vaidmenį laimint viešųjų pirkimų konkursus.
- 111 Kaip buvo nurodyta šio sprendimo 98 punkte, pagal 1998 m. gairių 1 punktą vertinant pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į jo pobūdį, įtaką rinkai, jeigu ji gali būti įvertinta, ir atitinkamos geografinės rinkos dydį.
- 112 Iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad Komisija neprivalėjo nustatyti konkrečios įtakos rinkai, nes klausimas, koku mastu konkurencijos ribojimas lėmė didesnę rinkos kainą nei ta, kuri būtų nesant kartelio, nėra lemiamas kriterijus nustatant baudos dydį (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Stora Kopparbergs Bergslags prieš Komisiją*, C-286/98 P, Rink. p. I-9925, 68–77 punktai ir 2010 m. gegužės 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *KME Germany ir kt. prieš Komisiją*, T-25/05, neskelbiamo Rinkinyje, 82 punktą).
- 113 Teisingumo Teismas yra nurodęs, jog iš gairių išplaukia, kad paties pažeidimo pobūdžio gali pakakti jį kvalifikuojant kaip „labai sunkų“, neatsižvelgiant į jo įtaką rinkai ir geografinę apimtį (žr. šio sprendimo 100 punktą ir 2009 m. rugsėjo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Erste Group Bank ir kt. prieš Komisiją*, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ir C-137/07 P, Rink. p. I-8681, 103 punktą). Šią išvadą patvirtina tai, kad pateikiant „sunkių“ pažeidimų aprašymą yra aiškiai nurodoma įtaka rinkai ir poveikis didelėms bendrosios rinkos teritorijoms, o apibrėžiant „labai sunkius“ pažeidimus apibrėžime neminima nei konkreti įtaka rinkai, nei pasekmių atsiradimas atskiroje geografinėje teritorijoje (100 punkte

minėto Sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją* 150 punktas ir 112 punkte minėto Sprendimo *KME Germany ir kt. prieš Komisiją* 83 punktas). Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad iš gairių 1 punkto A dalies pirmosios pastraipos matyti, jog į šią įtaką reikia atsižvelgti tik tada, kai ji gali būti įvertinta (2009 m. liepos 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, C-511/06 P, Rink. p. I-5843, 125 punktas ir 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją*, C-534/07 P, Rink. p. I-7415, 74 punktas).

114 Šiuo klausimu reikia atmesti ieškovės argumentą, kad ši teismų praktika taikytina tik horizontaliems karteliams dėl kainų, ir netaikoma „su pirkimo sąlygomis susijusių veiksmų derinimui tarp tiekėjų ir pirkėjų“. Iš šio sprendimo 81–84 ir 102 punktų matyti, kad nagrinėjama susitarimais buvo siekiama, pirma, nustatyti bitumo pirkimo ir pardavimo kainas, ir, antra, suteikti lengvatines nuolaidas kartelio nariams, todėl vien tik šių susitarimų pobūdžio pakanka konstatuoti, kad jai buvo siekiama trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją bendrosios rinkos viduje.

115 Šioje byloje atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo pobūdį ir aplinkybę, kurią Komisija nurodė ginčijamame sprendime, t. y. kad pažeidimo konkrečios įtakos neįmanoma įvertinti (314 ir 316 konstatuojamosios dalys), iš pirmiau minėtos teismų praktikos matyti, kad ji kvalifikuodama pažeidimą kaip labai sunkų neprivalėjo įvertinti konkrečios įtakos rinkai.

116 Be to, kadangi Komisija ginčijamame sprendime aiškiai nurodė, kad konkrečios pažeidimo įtakos negalima įvertinti, ir kad tai neturėjo reikšmės nustatant pažeidimo sunkumą bei baudos dydį, negalima jai priekaištauti dėl to, kad konstatuojamojoje dalyje, susijusioje su kartelio konkrečia įtaka rinkai, ji nurodė, jog nagrinėjami susitarimai buvo vykdomi. Todėl nereikia nagrinėti, ar kita jos pateikta informacija buvo pakankama nustatyti realią pažeidimo įtaką konkurencijai minėtoje rinkoje.

117 Todėl reikia atmesti antrojo ieškinio pagrindo antrąją dalį.

– Dėl bazinio baudos dydžio neproporcingumo

118 Ieškovė tvirtina, kad 3 mln. eurų bazinis baudos dydis, kuriuo remiantis apskaičiuojama bauda, yra neproporcingas atsižvelgiant į bitumo kainą.

119 Pagal 1998 m. gairių 1 punkto A dalies šeštąją pastraipą, kai pažeidimą padaro kelios įmonės, tam tikrais atvejais gali prireikti koreguoti bazinius baudų dydžius, numatytus kiekvienai pažeidimo kategorijai, „siekiant atsižvelgti į specifinį kiekvienos įmonės dydį ir jos pažeidimo poveikį konkurencijai, visų pirma tuomet, kai to paties tipo pažeidimus padaro labai skirtingo dydžio įmonės“. Septintojoje pastraipoje nurodoma, kad „vienodos bausmės už tokį pat elgesį principas tam tikrais atvejais gali lemti, kad atitinkamoms įmonėms bus skirtos skirtingos baudos, ir ši diferenciacija nepriklausys nuo konkrečių aritmetinių skaičių“.

120 Ginčijamo sprendimo 318–322 konstatuojamosiose dalyse Komisija nurodė, kad siekiant įvertinti kiekvienos kartelyje dalyvavusios įmonės konkretaus neteisėto elgesio svarbą ir šio elgesio realų poveikį konkurencijai, ji jas suskirstė atsižvelgdama į šių įmonių svarbą pagal jų turimas rinkos dalis, apskaičiuotas atsižvelgiant į kelių bitumo pardavimo ir pirkimo apimtį Nyderlanduose 2001 m., t. y. paskutiniiais nepertraukiamais pažeidimo metais. Taip ji įmones suskirstė į šešias kategorijas, o ieškovę priskyrė šeštai kategorijai, kuriai priklausančios įmonės turėjo nuo 3,9 % iki 4,2 % rinkos, ir skyrė jai 3 mln. EUR bazinį baudos dydį. Be to, Komisija ginčijamo sprendimo 317 konstatuojamojoje dalyje nurodė, kad nors už labai sunkius pažeidimus gali būti skiriama didesnė nei 20 mln. EUR bauda, ji skyrė tik 15 mln. EUR baudą atsižvelgdama į tai, kad pažeidimas apėmė tik vienoje valstybėje narėje parduodamą kelių bitumą, sąlyginai nedidelę šios rinkos vertę, t. y. 62 mln. EUR 2001 m., ir didelį dalyvių skaičių.

- 121 Teismų praktikoje nurodoma, kad taikydama Reglamentą Nr. 1/2003 Komisija turi diskreciją nustatyti baudos dydį, kad paskatintų įmones laikytis konkurencijos taisyklių, o Bendrasis Teismas turi kontroliuoti, ar paskirtos baudos dydis yra proporcingas pažeidimo sunkumui ir trukmei bei palyginti pažeidimo sunkumą ir ieškovės nurodytas aplinkybes (2003 m. spalio 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *General Motors Nederland ir Opel Nederland prieš Komisiją*, T-368/00, Rink. p. II-4491, 189 punktas).
- 122 Be to, Sąjungos teismas yra nusprendęs, jog nors 1998 m. gairėse nenumatyta, kad baudos būtų apskaičiuojamos atsižvelgiant į bendrą apyvartą ar atitinkamą apyvartą, jose nedraudžiama atsižvelgti į minėtą apyvartą nustatant baudos dydį, siekiant nepažeisti bendrųjų Sąjungos teisės principų ir kai to reikalauja aplinkybės, o Komisija gali suskirstyti atitinkamas įmones į keletą kategorijų, atsižvelgdama į kiekvienos įmonės nagrinėjamo produkto apyvartą (99 punkte minėto Sprendimo *Schunk ir Schunk Kohlenstoff-Technik prieš Komisiją* 176 ir 177 punktai).
- 123 Šis metodas, kuriuo kartelyje dalyvaujančios įmonės suskirstomas į kategorijas, kad būtų galima skirtingai jas vertinti nustatant bazinius baudų dydžius, ir kuris buvo patvirtintas teismų praktikoje, nors ir neatsižvelgiama į tai pačiai kategorijai priskirtų įmonių dydį, lemia bazinių baudos dydžių, nustatytų tai pačiai kategorijai priklausančioms įmonėms, suvienodinimą. Taigi Komisija gali suskirstyti atitinkamas įmones į keletą kategorijų, kurioms priskirtų įmonių rinkos dalys skirtųsi, pavyzdžiui, 5 ar 10 %. Tačiau atliekant tokį suskirstymą į kategorijas turi būti laikomasi vienodo požiūrio principo, o baudos dydis turi būti bent jau proporcingas veiksniams, kuriais remtasi vertinant pažeidimo sunkumą, o Sąjungos teismas atlieka kontrolę tik išsiaiškindamas, ar šis suskirstymas yra koherentiškas ir objektyviai pateisinamas (2008 m. spalio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją*, T-68/04, Rink. p. II-2511, 62–70 punktai ir 2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Hoechst prieš Komisiją*, T-161/05, Rink. p. II-3555, 123 ir 124 punktai).
- 124 Vis dėlto Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Komisija, apskaičiuodama baudą pagal nagrinėjamo pažeidimo sunkumo laipsnį ir trukmę, neprivalo baudos nustatyti pagal sumas, paremtas konkrečios įmonės apyvarta, kaip tai nurodyta 1998 m. gairių 1 punkto A dalies šeštojoje pastraipoje. Komisijai leidžiama atsižvelgti į atitinkamos įmonės apyvartą, tačiau šiai apyvartai negalima skirti pernelyg didelės reikšmės, palyginti su kitais vertinimo kriterijais. Komisija išlaiko tam tikrą diskreciją, susijusią su galimybe koreguoti baudas pagal kiekvienos įmonės dydį. Todėl kai baudos skiriamos tą patį pažeidimą padariusioms įmonėms, nustatydamas baudos dydį Komisija neprivalo užtikrinti, kad galutinės baudos sumos atspindėtų atitinkamų įmonių diferencijavimą pagal jų bendrą apyvartą (2007 m. sausio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dalmine prieš Komisiją*, C-407/04 P, Rink. p. I-829, 141–144 punktai) ar jų apyvartą nagrinėjamo produkto rinkoje (2005 m. lapkričio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Union Pigments prieš Komisiją*, T-62/02, Rink. p. II-5057, 159 punktas).
- 125 Sąjungos teismas taip pat nusprendęs, jog aplinkybė, kad 1998 m. gairėse nurodytas apskaičiavimo metodas negrindžiamas atitinkamų įmonių bendra apyvarta ir todėl leidžia atsirasti skirtumams tarp įmonių, kiek tai susiję su santykiu tarp jų apyvartos ir paskirtos baudos, nėra svarbi vertinant, ar Komisija pažeidė proporcingumo ir vienodo požiūrio bei bausmių individualizavimo principus (2009 m. gegužės 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Wieland-Werke prieš Komisiją*, T-116/04, Rink. p. II-1087, 86 ir 87 punktai).
- 126 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Komisija neprivalėjo atsižvelgti į aplinkybę, kad ieškovės išlaidos bitumui 2001 m. sudarė tik 2,6 mln. eurų, net jei ši aplinkybė būtų įrodyta.
- 127 Be to, atsižvelgiant į pirmiau pateiktus vertinimus ir ypač į pažeidimo sunkumą bei sankcijos tikslą atgrasinti, Bendrasis Teismas mano, kad nustatytas 3 mln. eurų bazinis baudos dydis nėra neproporcingas.
- 128 Todėl reikia atmesti antrojo ieškinio pagrindo trečią dalį, taigi ir visą šį pagrindą.

Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su teisės klaidomis ir akivaizdžiomis vertinimo klaidomis atsakomybę už BNGW padarytą pažeidimą priskiriant ieškovei

Šalių argumentai

- 129 Ieškovė mano, kad Komisija jai inkriminuodama BNGW elgesį dėl to, kad visas pastarosios kapitalas priklausė ieškovei, padarė teisės klaidą ir pažeidė teismų praktiką bei nekaltumo prezumpcijos principą. Be to, ieškovė tvirtina nedariusi lemiamos įtakos savo patronuojamosios bendrovės, kurios kapitalą ji valdė pasyviai, komerciniam elgesiui.
- 130 Komisija atmeta visus ieškovės argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 131 Atsižvelgiant į atsakymą į ketvirtąjį ieškinio pagrindą dėl ginčijamo sprendimo 1 straipsnio a punkto, kiek jis susijęs su BNGW elgesio nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d. inkriminavimu ieškovei panaikinimo, trečiojo ieškinio pagrindo nagrinėti nereikia.

Dėl baudos dydžio

Šalių argumentai

- 132 Ieškovė tvirtina, kad jei ginčijamas sprendimas, kiek jis susijęs su laikotarpiu nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d., turi būti iš dalies panaikintas, jai skirtina bauda turi būti proporcingai sumažinta iki 1 213 650 eurų.
- 133 Be to, per posėdį ieškovė nurodė, kad, kadangi Reglamente Nr. 1/2003 tokia pati svarba teikiama tiek pažeidimo sunkumui, tiek jo trukmei, nustatyta bauda turi proporcingai atspindėti pažeidimo trukmę, kaip tai numatyta pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairėse (OL C 210, 2006, p. 2, toliau – 2006 m. gairės). Ji pažymėjo, kad bet kuriuo atveju Komisija padidindama baudos dydį turėjo laikytis 10 % už kiekvienus metus ribos, numatytos 1998 m. gairėse.
- 134 Komisija nurodo, kad jei Bendrasis Teismas nuspręstų pripažinti pagrįstu ketvirtąjį ieškinio pagrindą, kiek jis susijęs su laikotarpiu nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d., pradinis baudos dydis turėtų būti sumažintas iki 3,45 mln. eurų, nes jei bazinis 3 mln. eurų baudos dydis ir liktų nepakitęs, padidinimas už trukmę sudarytų ne 55 %, o 15 %. *Ballast Nedam* bet kuriuo atveju būtų atsakinga už visą pažeidimo laikotarpį.
- 135 Komisija, be kita ko, mano, kad ieškovės per posėdį nurodyti ieškinio pagrindai, susiję su 10 % už kiekvienus metus padidینimo ribos, numatytos 1998 m. gairėse, nesilaikymu ir su būtinybe nustatyti pažeidimo trukmei proporcingą baudą, yra nauji pagrindai, todėl nepriimtini. Be to, ji pažymi, kad jei Bendrasis Teismas taikytų 2006 m. gaires, tai pažeistų lygybės principą kitų kartelio dalyvių atžvilgiu ir kad bet kuriuo atveju reiktų atsižvelgti į aplinkybę, jog ieškovė perėmė visą su kelių statyba susijusią grupės veiklą.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 136 Iš šio sprendimo 21–36 punktų matyti, kad ieškovė negalėjo tinkamai užtikrinti savo gynybos administracinėje procedūroje dėl jai visiškai priklausančios patronuojamosios bendrovės BNGW padaryto pažeidimo, ir kad todėl Bendrasis Teismas panaikino ginčijamo sprendimo 1 straipsnio

a punktą tiek, kiek jame BNGW elgesys nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d. inkriminuojamas ieškovei. Bendrasis Teismas mano, kad jis turėtų įvertinti šio panaikinimo pasekmes ieškovei skirtai baudai.

- 137 Pirmiausia reikia priminti, kad iš kartu skaitomų Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto ir 48 straipsnio 2 dalies nuostatų matyti, jog ieškinyje turi būti nurodomas bylos dalykas ir teisinių pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka ir kad vykstant procesui negalima pateikti naujų teisinių pagrindų, išskyrus tuos atvejus, kai jie pagrindžiami teisinėmis arba faktinėmis aplinkybėmis, kurios tapo žinomos vykstant procesui.
- 138 Įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją Sąjungos teismas vis dėlto turi galėti priimti naujus pagrindus ar argumentus, jei jie reikšmingi jo iniciatyvai paremti ir nėra grindžiami kitu, nei ieškinyje nurodyti, neteisėtumo pagrindu (šiuo klausimu žr. 1999 m. spalio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Atlanta prieš Europos Bendriją*, C-104/97 P, Rink. p. I-6983, 27–29 punktus).
- 139 Todėl kalbant apie Komisijos dėl ieškovės per posėdį pateiktų argumentų nurodytą nepriimtino pagrindą, reikia konstatuoti, kad ieškinyje ieškovė Bendrojo Teismo tik prašė sumažinti jai baudą, dėl teisės į gynybą pažeidimo panaikinus ją už laikotarpį nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d. Dublike ieškovė apskaičiavo naują baudos dydį sumažinant baudą proporcingai pažeidimo laikotarpio sutrumpinimui. Triptike Komisija ginčijo ieškovės skaičiavimą ir paprašė Bendrojo Teismo prireikus pačiam apskaičiuoti naują baudos dydį, išlaikant 3 mln. eurų bazinį baudos dydį ir padidinant jį dėl trukmės ne 55 %, o 15 %, kaip numatyta 1998 m. gairėse, taikytose priimant ginčijamą sprendimą.
- 140 Todėl argumentai, susiję su, pirma, Komisijos triptike pasiūlytu apskaičiavimo metodu, kuriuo remiantis nebūtų paisoma 10 % padidinimo už kiekvienus metus ribos, numatytos 1998 m. gairėse, ir, antra, būtinybe nustatyti pažeidimo trukmei proporcingą baudą, kaip numatyta 2006 m. gairėse, kurie nėra pagrįsti kitu nei ieškinyje nurodyti neteisėtumo pagrindu, yra reikšmingi Bendrajam Teismui naudojantis savo neribota jurisdikcija nustatant baudos dydį. Todėl šie argumentai yra priimtini.
- 141 Argumentą, kad dėl Komisijos triptike pasiūlyto apskaičiavimo metodo nebūtų paisoma 10 % padidinimo už kiekvienus metus ribos, numatytos 1998 m. gairėse, iš esmės reikia atmesti primenant, kad Komisija, kaip reikalaujama minėtų gairių B punkte, ir kaip nurodyta ginčijamame sprendime (328 konstatuojamoji dalis), pasiūlė ieškovei nustatytą bazinį baudos dydį dėl pažeidimo trukmės padidinti 10 % už kiekvienus ištisus metus ir 5 % už laikotarpį nuo 6 mėn. iki vienerių metų, t. y. padidinti 15 % už laikotarpį nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d.
- 142 Dėl ieškovės argumento, susijusio su būtinybe nustatyti pažeidimo trukmei proporcingą baudą, reikia priminti, kad Sąjungos teisėje tokio reikalavimo nėra (2011 m. kovo 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Siemens Österreich ir kt. prieš Komisiją*, T-122/07-T-124/07, Rink. p. II-793, 182 punktas). Iš tikrųjų Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalyje tik numatoma, kad nustatant baudos dydį atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę.
- 143 Dėl Bendrojo Teismo galimybės apskaičiuoti ieškovei skirtiną baudą pasinaudojant ne 1998 m. gairėse, kurios galiojo priimant ginčijamą sprendimą, o 2006 m. gairėse įtvirtintu metodu, reikia priminti, kad Bendrasis Teismas neprivalo atsižvelgti į Komisijos atliktus skaičiavimus ir į jos gaires, kai priima sprendimą naudodamasis jam suteikta neribota jurisdikcija (šiuo klausimu žr. 2007 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BASF ir UCB prieš Komisiją*, T-101/05 ir T-111/05, Rink. p. II-4949, 213 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), tačiau jis turi atlikti savo vertinimą, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes. Vis dėlto neribotos jurisdikcijos įgyvendinimas nustatant skirtinų baudų dydžius negali lemti įmonių, dalyvavusių susitarime ar suderintuose veiksmuose, draudžiamuose EB 81 straipsnio 1 dalimi, diskriminacijos. Jei Bendrasis Teismas ketina vienos įmonės atžvilgiu nukrypti nuo Komisijos visoms įmonėms taikyto apskaičiavimo metodo, jis turi tai pagrįsti (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sarrió prieš Komisiją*, C-291/98 P, Rink. p. I-9991, 97 ir 98 punktai).

- ¹⁴⁴ Nagrinėjamu atveju padaryto pažeidimo sunkumas ir Komisijos nustatytas proporcingas bazinis baudos dydis, patvirtintas šio sprendimo 107 ir 127 punktuose, pateisina baudos padidinimo sumažinimą remiantis 1998 m. gairėmis.
- ¹⁴⁵ Atsižvelgdamas į visas išdėstytas aplinkybes ir argumentus Bendrasis Teismas, priimdamas jo neribota jurisdikcija grindžiamą sprendimą, mano, kad reikia sumažinti baudos dėl trukmės padidinimą nuo 55 % iki 15 % ir nustatyti ieškovei solidariai skirtiną 3,45 mln. eurų naudą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ¹⁴⁶ Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Pagal to paties straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, Bendrasis Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims.
- ¹⁴⁷ Kadangi šioje byloje dalis ieškovės reikalavimų buvo atmesti, bylos aplinkybės bus įvertintos teisingai nusprendus, kad kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Panaikinti 2006 m. rugsėjo 13 d. Komisijos sprendimą 2007/534/EB dėl proceso pagal [EB] 81 straipsnį [Byla Nr. COMP/F/38.456 – Bitumas (Nyderlandai)], kiek jis susijęs su *Ballast Nedam Infra BV* pažeidimu, padarytu nuo 1996 m. birželio 21 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d.**
- 2. Rezoliucinės dalies 1 punkte nurodyto sprendimo 2 straipsnio a punkte nustatoma 3,45 mln. eurų *Ballast Nedam Infra* solidariai skirtina bauda.**
- 3. Kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Jaeger

Wahl

Soldevila Frago

Paskelbta 2012 m. rugsėjo 27 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

Faktinės bylos aplinkybės	1
Procesas ir šalių reikalavimai	2
Dėl teisės	3
Dėl ketvirtojo ieškinio pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalies ir teisės į gynybą pažeidimu	4
Šalių argumentai	4
Bendrojo Teismo vertinimas	4
Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su EB 81 straipsnio pažeidimo įrodymų nebuvimu	6
Šalių argumentai	6
Bendrojo Teismo vertinimas	7
– Dėl didžiųjų kelių teisėjų įtakos nustatant bruto kainą	8
– Dėl W5 taikytų nuolaidų ir sankcijų mechanizmo	10
– Dėl W5 suinteresuotumo bendrai nustatyti bruto kainą nebuvimo	11
– Dėl Komisijos atsisakymo taikyti rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų nuostatas	12
– Dėl tikslo riboti konkurenciją nebuvimo	13
Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su bazinio baudos dydžio klaidingu nustatymu	15
Šalių argumentai	14
Bendrojo Teismo vertinimas	15
– Dėl pažeidimo pripažinimo labai sunkiu	15
– Dėl klaidingo kartelio įtakos rinkai vertinimo	17
– Dėl bazinio baudos dydžio neproporcingumo	18
Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su teisės klaidomis ir akivaizdžiomis vertinimo klaidomis atsakomybę už BNGW padarytą pažeidimą priskiriant ieškovei	20
Šalių argumentai	20
Bendrojo Teismo vertinimas	20
Dėl baudos dydžio	20
Šalių argumentai	20

Bendrojo Teismo vertinimas	20
Dėl bylinėjimosi išlaidų	22